S'inicia a la Regió Sanitària Girona una prova pilot pionera per a la donació de còrnies de pacients en tractament pal·liatiu a domicili

Salut | 09-11-2022 | 19:44

Anàlisi de còrnies al BST

Aquest mes d?octubre s?ha donat el darrer impuls al pla pilot de donació de còrnies en casos de defuncions de malalts que rebien una atenció pal·liativa al domicili. El projecte s?està desenvolupant actualment a Palafrugell (Baix Empordà), en coordinació amb els professionals sanitaris dels Serveis de Salut Integrats Baix Empordà (SSIBE), el Banc de Sang i Teixits (BST), la Regió Sanitària Girona, l?Hospital Universitari Dr. Josep Trueta i amb la col·laboració de la funerària Mémora Girona. Si la iniciativa obté bons resultats s?estendrà a altres equips de la Regió. Fins ara, la donació només es podia realitzar en un entorn sanitari, però ara gràcies a aquest projecte també serà possible fer-la efectiva en els casos de pacients atesos per als equips del Programa d?atenció domiciliària i equip de suport (PADES) quan la defunció es produeixi al domicili i, així, augmentar el nombre de donacions actuals i fer sempre possible el dret de la donació independentment de l?entorn.

L?extracció del teixit corneal és una intervenció de poca complexitat però la coordinació entre totes les entitats implicades és complexa, raó per la qual de moment s?ha iniciat el pla pilot amb el PADES de SSIBE a Palafrugell. En aquest pla, s?han hagut d?implicar quatre parts: l?equip especialitzat de còrnies de l?Hospital de Palamós, l?equip de PADES i els tanatopràctics de Mémora Girona, que hauran estat formats per personal del Banc de Teixits (Donor Center) a l?Hospital Trueta per a que puguin fer les extraccions de còrnia al tanatori.

Cadascun d?aquests actors hi juga un paper fonamental en el correcte desenvolupament del circuit d?extracció. D?una banda, l?equip de PADES fa l?enllaç entre l?equip especialitzat de còrnies de l?hospital i els candidats a donants. Són aquests professionals de PADES els que s?encarreguen de detectar els possibles donants en fase terminal al domicili, així com d?informar el pacient i la família del seu dret a ser donant de còrnies. En cas que s?opti per aquesta via, l?equip PADES ho comunica a l?equip especialitzat de còrnies de l?Hospital de Palamós per iniciar l?engranatge.

L?equip especialitzat validarà si la persona compleix els requisits per ser donant i farà d?enllaç amb el Donor Center del BST per tramitar tota la documentació. Un cop s?hagi produït la defunció, s?identificarà el donant amb un braçalet amb el text ?Soc donant? per tal d?evitar cap confusió. D?aquesta manera, quan es traslladi al tanatori, els tanatopràctics l?identificaran

fàcilment i podran procedir, una vegada confirmada identitat amb el Donor Center, a fer l?extracció de teixit ocular. Un cop realitzada l?extracció, es trasllada el teixit fins al Donor Center, que s?encarregarà de completar el procediment de donació. Després, a les instal·lacions del Banc de Teixits, es processa i es prepara la còrnia per poder-la implantar.

El projecte té l?objectiu de fer possible la donació de còrnies en qualsevol entorn, tant domiciliari com hospitalari. Tambéd?augmentar el nombre de donacions de còrnies, ja que representen un important nombre de donants potencials que fins ara s?excloïen. De les 7.210 morts durant el 2020 a la província de Girona, 1.837 (el 25%) es van produir a la llar. D?aquestes, s?estima que el 15%, 275 persones, són donants potencials.

Segons detalla la Dra. Núria Masnou, coordinadora territorial a Girona de donació i trasplantament d?òrgans i teixits, la donació al domicili ?obre una sèrie d?opinions fins ara no plantejades?. ?Segons la llei espanyola de trasplantaments, tots som donants si no hem deixat dit el contrari. Això que sembla fàcil de dir és difícil de dur a terme, i fins ara estava circumscrit exclusivament a l?àmbit sanitari? concreta Masnou. ?Amb aquest pilot, la nostra idea és demostrar que la donació ha de ser una opció més a incloure en la planificació de les cures al final de la vida de les persones, i , que el fet de passar aquest final de vida a domicili, si així es vol, no ha de representar un obstacle per a la donació de teixits?, assegura.

La Dra. Anna Vilarrodona, directora del Banc de Teixits, recorda que ?la donació és un dret que tenim totes les persones i el nostre objectiu és donar-hi resposta sempre que sigui possible?. Aquest cas, diu, ?ens permet obrir un nou camí per aconseguir més donacions d?un teixit del qual encara en som deficitaris?. L?any 2015 es va iniciar la col·laboració en la donació de teixits en l?àmbit judicial. ?Ens quedava el repte d?integrarl?assistència primària en la donació de teixits?, afegeix.

El primer cas

La Carme tenia 77 anys i patia un càncer terminal. Durant 3 mesos, infermeres i metges d?atenció primària de la Bisbal de l?Empordà l?han atès a casa seva per alleugerir la seva dolència en el marc del Programa d'atenció domiciliària i equips de suport (PADES). Durant les últimes setmanes abans de morir, va acollir-se al pla pilot per ser donant de còrnies.

El dia de la seva mort, la Carme va ser traslladada al tanatori, on un equip especialitzat va realitzar l?extracció de còrnies. Prèviament, ella s?havia informat i s?havien realitzat tots els exàmens mèdics necessaris per assegurar que les seves còrnies podrien ser usades per a un pacient. D?aquesta manera es fa possible que una persona que mor a domicili, ara també pugui acabar sent donant i així augmentar les donacions. Així, gràcies a la Carme un mínim de dues persones podran recuperar la visió.

Tal com explica Xavier Arrebola, director d?infermeria i referent de donació de teixits de SSIBE, la donació de còrnies a domicili és possible gràcies a un treball previ d?anys realitzat a l?Hospital de Palamós i Palamós Gent Gran, que realitzen donació de còrnies des del 2017. ?Durant aquests 5 anys hem comprovat que el circuit hospitalari és robust i funciona perfectament. Traslladar-ho a l?atenció primària en una entitat integrada com la nostra, és un pas que pot semblar lògic i fàcil però també és tot un repte i una oportunitat per tal de demostrar que la donació de còrnies es pot realitzar en entorns no només hospitalaris?.

Una donació deficitària

L?any 2015 es va iniciar a la Regió Sanitària Girona el desplegament d?un model sectorial en donació d?òrgans i teixits . A partir del 2017 es va començar a estendre als hospitals comarcals el programa de donació de còrnies, buscant i aconseguint actualment que cada centre fos autònom en tot el procés, des de la detecció dels possibles donants fins a l?extracció de còrnies. En el marc d?aquest programa s?han realitzat 648 donacions de teixit corneal entre el 2015 i el setembre d?enguany. En el conjunt de Catalunya, més de 1.500 persones donen les seves còrnies cada any. Tot i això, es calcula que se?n necessitaria pràcticament el doble per millorar els trasplantaments d?aquest teixit, que s?utilitza quan un pacient té la seva còrnia deteriorada, ja sigui per una lesió, per l?edat o per alguna malaltia com una úlcera cornial.

Els requisits per a ser donant de còrnies són molt menys restrictius del que es pot pensar. L?edat límit en aquest moment són 89 anys. Tenir miopia, estigmatisme, hipermetropia, o haver estat operat de cataractes no impedeix que les còrnies siguin viables per a un trasplantament. Tampoc haver patit un càncer. Només es rebutgen les donacions de les persones que pateixen malalties hematològiques i de les que tenen serologies positives per hepatitis B, hepatitis C o sida, entre d?altres.Per fer-se donant de còrnies, igual que de qualsevol altre teixit o òrgan, és important parlar-ho amb l?entorn més proper i deixar-ne constància a la meva salut Arribat el moment, i si es compleixen les condicions, un professional sanitari plantejarà a la família l?opció d?efectuar la donació d?òrgans o teixits al difunt.

Donacions de còrnies

2021
2022 (fins setembre)
TOTAL Catalunya
1.483
1.270

Girona

114

183

Autor: Redacció